

Verkondiging uitgaande van Lukas 19:1-10 bij de intrede als predikant van Het Witte Kerkje in Huis ter Heide Gemeente van Christus,

Wat hebben wij in de kerk te zoeken als we ons leven best aardig op orde hebben. De kerk. Jezus. Die hebben toch vooral met barmhartigheid van doen. Komen het best tot hun recht bij de zieken, de armen, de mensen die in het stof bijten? Jezus kijkt toch het liefst naar beneden?

Heeft de kerk ook een boodschap voor de *well to do*, in welk opzicht dan ook? Ik schat in dat velen van ons hier vanmiddag daar wel zo'n beetje onder te scharen zijn. Door de bank genomen hebben wij het goed. Tegelijkertijd wil dat natuurlijk in het geheel niet zeggen dat je leven dan gevuld of vervuld is. Het is niet toevallig dat boeken als *Het verlaten individu* van Esther van Fenema of *Vertroosting* van Dirk de Wachter zo gretig aftrek vinden. Ons leven lijkt ogenschijnlijk wel aardig op orde, maar leven we ook echt. Zitten daarom de kerken dezer dagen vol als de Matthäus of de Johannes Passion worden uitgevoerd. Zoeken we toch niet meer?

Zó treffen wij Zacheüs aan in Jericho. Zacheüs zoekt iets in Jericho. In de meeste nieuwe vertalingen staat er zoiets als: *'Zacheüs wilde Jezus (wel) eens zien...'*ⁱ Dat klinkt mij te banaal, te nieuwsgierig. Dan lees ik toch liever met de Statenvertaling of de Naardense Bijbel, die veel dichter bij de grondtekst blijven: Hij *zoekt* Jezus te zien. Zacheüs, de zoeker.ⁱⁱ

Dat hij in Jericho woonde was niet toevallig. Het was een stad op een strategische plek, een toegangspoort eigenlijk. Ooit tot het beloofde land, nu tot Jeruzalem. De perfecte plek om belasting te innen. Zacheüs de oppertollenaar. Hoog in de boom, maar wel helemaal de verkeerde. Een jood die belasting int voor de Romeinse overheerser. Dat is politiek gezien een collaborateur. Vanuit de optiek van de joodse godsdienst, onrein en een zondaar. Iemand die werkelijk niets bij God te zoeken heeft. Zacheüs in Jericho. De stad van de sterke muren. Waar mensen wonen die in hokjes denken; je kunt de muren niet hoog genoeg optrekken richting het kwaad en de zonde.

Vandaag is het Palmzondag en start de goede week. Alles werkt toe naar het kruis, dieptepunt én hoogtepunt tegelijk. In het evangelie van Lukas wordt de geschiedenis van Jezus en het koninkrijk voortgestuwd door een soort heilig *moeten*.ⁱⁱⁱ Jezus moet wel door Jericho om naar Golgotha te kunnen. Hij moet wel langs Zacheüs. Er zijn er twee die dat weten...

Jezus zien, dat gaat voor Zacheus niet zomaar. Zijn leven heeft tóch die donkere rand; de *rijke tollenaar*. En dan die muur van mensen die hij voor zich ziet staan langs de weg. De Jericho-mensen gunnen hem geen doorgang.

Deze kleine zoeker, hoe zal hij Jezus kunnen zien? Zacheüs is vindingrijk, niet alleen met geld zo blijkt en hij rent een stukje vooruit en ziet daar een boom. Het is een vijgachtige boom, één uit de ficus familie. Hij klimt er snel in en heeft al snel een mooi plekje gevonden. Beschut achter de grote vijgenbladeren, maar toch voldoende zicht op het tafereel daar beneden. De ficus in de ficus, een glimlach kan je bijna niet ontgaan.

Zacheüs, de rijke man hoog op de maatschappelijke ladder kiest een plekje hoog en droog tussen de vijgenbladeren. Beschut als een vogeltje, een kleine mus tussen de takken. Dat is een plek waar mensen zich bij voorkeur ophouden. Dat begon al bij Adam en Eva in het struikgewas toen ze zich bewust werden van hun naakte menszijn en God ze riep: *mens waar ben je?*

Kleine Zacheüs, zoekt wel beschutting, maar verstopt zich niet helemaal. Vanuit zijn wachtpost, tussen de vijgenbladeren, kan hij wel goed kijken, maar hoeft zo nodig niet gezien te worden... Er is meer dan genoeg aan hem wat liever niet gezien wil zijn. Wel kijken, niet gezien willen worden.

En dan die woorden: *Toen Jezus daarlangs kwam, keek Hij naar boven en zei: 'Zacheüs, kom vlug naar beneden, want vandaag moet ik in uw huis verblijven.'* Hij kijkt omhoog. Daar is maar één Grieks woord voor nodig.^{iv} Dat ene woord zet alles in beweging. Zacheüs wordt tevoorschijn gekeken. Hij wordt weer mens.

Zoals dat zo mooi verbeeld is op het schilderij ("Jesus and Zacchaeus", Soichi Watanabe) op de orde van dienst. Er zijn twee mensen met ronde hoofden, Jezus en Zacheüs. Zij zijn ook naar elkaar toe gewend, in elkaars blik worden ze wie ze zijn. Wat een zegen als wij 'ronde' mensen worden in elkaars blik. Dat verlang je toch ook voor al die mensen met die strakke spitse gezichten er omheen...?

Lieve mensen, wij kennen Jezus misschien al heel ons leven. Het kan zijn dat Jezus voor u altijd degene is die *naar beneden* kijkt, waarvan je verwacht dat hij altijd voor je klaar staat als het niet goed gaat. Jezus die zich neerbuigt om je op te rapen. Vandaag zien we hem juist omhoogkijken. Je hoeft niet per se tot de verschoppelingen ter aarde te behoren om door Christus gezien te worden. Het christelijk geloof is zeker zo relevant voor mensen die hun leven op orde lijken te hebben, misschien wel meer dan ooit. Want hoe hoog en droog je ook zit, er blijven altijd die grote vijgenbladeren waar je een deel van jezelf verstopt. Soms is die plek hoog in de boom ook tegen wil en dank, ben je weggekeken door de mensen beneden, ben je in een rol gezet.

Zo hoog in de boom voel je je soms flink verloren. Als de wind eens flink door de boom gaat en de bladeren opzij waaien zit je daar in je naaktheid. Grote mensen, zijn tegelijk vaak ergens heel klein. Klein en een beetje bang als een kind. Wel nieuwsgierig; ik wilde wel eens rondkijken, maar wilde ik nou eigenlijk ook gezien worden?

Wat wij met elkaar delen, de kleine mensen beneden in het stof of de mensen hoog in de boom is dit ene: wij voelen ons vaker dan we durven zeggen verloren. Verloren in de menigte, die mopperende mensen met hun spitse gezichten.

En net als Zacheüs hebben we allemaal wel een fout randje aan ons leven, soms meer dan dat. Hoog of laag, rijk of arm, een beetje verloren of misschien heel erg, zijn we allemaal. Daarom kijkt Jezus zo anders dan wij, hij kijkt *dan* weer naar beneden, *dan* weer omhoog, maar vooral: *hij ziet je*. Hij ziet je echt.

In deze kerk, hoor je altijd het verkeer langs suizen. Nogal wat mensen *moeten* hierlangs, op weg naar huis, naar het werk, naar een plek om te eten. Wat zou het mooi zijn als ze als een soort Zacheüßen, zo nu en dan hier een kijkje komen nemen. Deze kerk onderweg... Even kijken wat hier gebeurt, even de trap op, het hoofd om de hoek...en dat ze dan *gezien* worden. Door ons, door Christus.

Als je zo gezien wordt verandert namelijk alles. Dan bloei je op als een bloem. Als die ogen van liefde over je leven gaan, moet er ook van alles op de schop. Dan kom je toch uit je hoge boom naar beneden. Ga je de foute randen van je leven herstellen, zo goed en zo kwaad. Zacheüs werd een vriend van de armen. In onze tijd betekent het misschien dat we ons geld anders gaan beleggen, de zorg voor de aarde ter hand nemen. Als Jezus langskomt, ook hier vandaag, gebeurt er wat.

God roept ons vanaf het begin van de mensengeschiedenis tevoorschijn uit het struikgewas: *mens waar ben jij?* Vandaag kijkt hij om hoog. In welke boom heeft u zich verschanst? Hoe lang kijkt u nu al een beetje de kat uit de boom? Zelf ben ik ook zo'n Zacheüs. Ik denk dat ik al een kleine twintig jaar vijgenbladeren heb verzameld om mijn roeping die hier vandaag gestalte krijgt buiten de deur te houden. Totdat er een moment gekomen is dat er door de bladeren heen naar mij gekeken werd, meer dan dat: *ik ben gezien....* Dan rest er weinig anders, dan op te staan en te gaan. *Lieve Heer, Gij zegt kom....*

Vandaag bent u hier. Misschien uit interesse, eens kijken hoe zo'n ceremonie gaat. Of uit diepe betrokkenheid met het geloof en deze gemeente. Hoe je hier ook zit. Hoog in de boom, laag bij de grond. Optimistisch gestemd of een beetje verloren. Misschien bent u al een tijd op zoek. Weet u: Jezus is ons eeuwig voor; hij zocht ons *allang*. God is altijd de eerste.

Jezus Christus kijkt u aan. Sterker nog: Hij *ziet u* en hij zegt: *vandaag* wil ik bij jou zijn. Kom toch naar beneden. Bij jou wil ik verblijven. Niet voor even, maar voor altijd.

In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest,

Amen

ⁱ Zo bijv. de Willibrordvertaling (1995), de Groot Nieuws Bijbel, in mindere mate NBV21

ⁱⁱ καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν (Lk. 19:3 GNT)

ⁱⁱⁱ Het komt 18 keer voor in Lukas, bijv.: 9,22; 17;25; 19,5; 22,7; 24,26 etc.

^{iv} ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς (Lk. 19:5 GNT)

Gebruikte literatuur:

Th. Halik, *Geduld met God*, Zoetermeer: Uitgeverij Boekencentrum, 2014, pp. 19-56.

D. van Kooten, *Het Witte Kerkje, 150 jaar geschiedenis van Het Witte Kerkje in Huis ter Heide*, Huis ter Heide: Een uitgave van de Hervormde Wijkgemeente Het Witte Kerkje, 2010.

O. Noordmans, *Verzamelde Werken (Deel 7)*, Kampen: Kok, 1990, pp. 310-312.

O. Noordmans, 'Zondaar en bedelaar' (1946), in: *Verzamelde Werken, Deel 8*, Kampen: Kok, 1980, pp. 15-25.